

JAROMÍRA SEDLÁKOVÁ

Gréckokatolícka teologická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove

**POROZVODOVÁ MEDIÁCIA,
AKO ALTERNATÍVA PRE ZACHOVANIE OPTIMÁLNEJ VÝCHOVY DETÍ**

Rozvodovosť je v súčasnej spoločnosti častokrát vnímaná ako nezvratiteľný fenomén. Aj keď mnohí by uvítali, aby takéto definitívne tvrdenie bolo len omylom, ktoré s realitou nemá nič spoločné, opak je žiaľ pravdou. Stúpajúcu tendenciu rozvodovosti potvrdzujú aj mnohé štatistiky. Aj keď všetky snahy o jej elimináciu sú naďalej vítané, potrebné a chcené, otvára sa vo svetle daných skutočností aj nová dimenzia tejto problematiky. V konečnom dôsledku rozvod nepredstavuje len zánik manželského zväzku, ale v mnohých prípadoch má za následok aj rozpad rodiny. Práve v súvislosti s danou problematikou sa dnes do popredia dostáva porozvodová mediácia, ktorá si kladie za cieľ najmä nápravu narušených vzťahov rozvedených rodičov, aby sa následne obaja dokázali čo najoptimálnejším spôsobom naďalej podieľať na výchove svojich detí. Napriek pozitívnemu zámeru takto vedenej mediácie sa vynárajú oprávnené obavy, ohľadom zdegradovania mediácie na proces schvaľujúci a uľahčujúci samotný rozvod manželov.

Mediácia je metódou riešenia medzil'udských konfliktov, pri ktorom tretia neutrálna kvalifikovaná osoba – mediátor – pomáha účastníkom konfliktu vo vzájomnej komunikácii a porozumení. Jej cieľom je dosiahnutie spokojnosti s výsledkom a priebehom riešenia tohto konfliktu. Je to komunikačná metóda, ktorá využíva poznatky z rôznych vedných disciplín, ako napríklad psychológie, sociológie a práva. Hranice týchto disciplín prekračuje a vzájomne ich prepája. Korene mediácie siahajú ďaleko do histórie, ako metóda riešenia sporov má vo svete asi štyridsať ročnú tradíciu. Hlavným objektom mediácie ako takej je konflikt, ktorý pôsobí ako bariéra v medzil'udských vzťahoch¹.

„Konflikt predstavuje záťažovú situáciu, ktorá veľmi silne pôsobí na emočné prežívanie jedinca“². Ak sa jeho riešeniu nevenuje dostatočná pozornosť dokáže v konečnom dôsledku spôsobovať odcudzenie človeka voči človeku. Avšak ľudia v sebe nedokážu potlačiť svoju prirodzenú túžbu po sociálnom kontakte, a preto sa jeho absencia stáva príčinou hlbokej frustrácie. Živiteľkou tejto frustrácie sa stala jedna z najväčších ľudských slabostí, obava z vlastnej zraniteľnosti. Preto je dnes dôležité ľuďom odhaliť, že snaha o riešenie konfliktu nemusí nutne končiť tým, že jedna strana odchádza ako víťaz a druhá ako porazený, nemusí teda predstavovať hrozbu.

Konflikt často slúži ako prostriedok ku konfrontácii s inými. Pri dialógu sa snažíme poukázať najmä na to, v akej veľkej miere sa naše záujmy rozchádzajú, alebo sa dokonca prejaví snaha mocou vynútiť si

---

Jaromíra Sedláková, mgr – Gréckokatolícka teologická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove; jaromira.sedlakova@smail.unipo.sk.

¹ Porov. L. Holá: *Mediace v teorii a praxi*. Praha : Grada Publishing, 2011. s. 9.

² S. Michančová: *Vybrané kapitoly z personálnej a sociálnej výchovy*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove Gréckokatolícka teologická fakulta, 2009. s. 18.

---

vlastné záujmy. Tým sa vo veľkej miere narúša prirodzený priebeh vzťahov. Prejaví sa v nás pozornosť k veciam, ktoré sme doposiaľ považovali za dané. Svoju energiu venujeme najmä úsiliu o interpretáciu toho čo veci znamenajú, odmietame ich brať také, aké v skutočnosti sú. To všetko spôsobuje, že komunikácia sa zhoršuje najmä v tom smere, že nie sme schopní počúvať čo iní hovoria. Sme natoľko zameraní na vlastné potreby a záujmy, že už nie sme schopní vnímať, o čo ide tomu druhému³.

Ak sa tento fenomén prejaví v manželstve, partneri sú odsúdení na cestu k budovaniu nepravého manželstva, ktorého cieľom bude použiť čo najsilnejšie zbrane na ceste k víťazstvu v boji „*kto z koho*“⁴. Snaha o riešenie konfliktov sa stáva priam nutnosťou v manželskom vzťahu. Tento vzťah je nositeľom jednoty a nerozlučiteľnosti, ktorá zaväzuje oboch manželov k čo najväčšiemu úsiliu o jeho harmonické fungovanie⁵.

Mnoho manželských párov sen dnes rozhodne rezignovať a svoje „*nepodarené manželstvo*“ sa rozhodnú riešiť radikálnym krokom. Pokorení neúspechom sa odhodlajú vstúpiť do súdnej siene ako navrhovateľ a odporkyňa, poprípade ako navrhovateľka a odporca, v sprievode svojich právnikov a s pevnou vôľou ukončiť to, čo kedysi považovali za akt, ktorý mal navždy spojiť ich životy. Vyzbrojení hŕstkou pevných argumentov, ktorými chcú obhájiť svoj prelomový krok. Pre tvorcov štatistík ide o ďalší prípad potrebný zapísať do tabuliek, či grafov upozorňujúcich na nárast rozvodovosti. Pre sociológov je to prírastok do skupiny javov súčasnej spoločnosti, ktoré sa stávajú oblasťou ich výskumu, z dôvodu svojho negatívneho pôsobenia. Pre psychológov sú to azda budúci pacienti. A čo na to spoločnosť? Tá sa stáva len tichým divákom toho, ako do jej radov pribúda ďalšia rodina, ktorej hrozí, že časom jej pribudne pomenovanie neúplná, problémová či dokonca dysfunkčná. Títo ľudia sa kedysi milovali, avšak slová, ktorými si kedysi vyznávali svoju intenzívnu lásku upadajú do zabudnutia a menia sa na najpoužívanejšiu vetu rozvodových konaní: „*Pocitujem k manželke/manželovi neprekonateľný odpor.*“ Výpoveď, ktorá zamrazí, prekvapí a poznačí psychiku aktérov rozvodu určite na dlhé obdobie, ale iné slová na opísanie svojho vzťahu zrazu nedokážu použiť. Ich láska sa razom zmenila na odpor, ktorému dávajú prívlastok neprekonateľný. Toto tvrdenie neodmysliteľne predkladá otázku, kde sa stala chyba? Prečo je to tak? Prečo ľudia, ktorí kedysi túžili tráviť spolu každú sekundu svojho života, zrazu chcú navždy rozdeliť svoje životy? Rozvod je radikálnym krokom a príčina, ktorá k nemu vedie je asi v každom prípade istým spôsobom odlišná, špecifická. Pri pokuse o pochopenie príčin rozvodovosti by sme asi museli každý manželský pár skúmať individuálne. Pravdou ale je, že odkedy sa tento spoločensky nežiaduci akt udomácnil v súčasnej spoločnosti, jeho charakter súkromnosti a individuálnych dôvodov nie je jediným kritériom, na ktoré treba prihliadať. Rozvodovosť sa stala istým fenoménom spoločnosti, ktorý necháva nemalé dôsledky. Podiel na jeho náraste nesie v istej miere aj samotná spoločnosť.

Medzi hlavné príčiny dramatických premien inštitúcie manželstva môžeme zaradiť zmenu spoločenského postavenia žien a s tým rastúcu túžbu po citovom uspokojení, ale taktiež aj nestabilitu trhu práce. Za rozpadom manželstva sa v mnohých prípadoch skrýva nerovnomerné rozloženie moci v manželstve, alebo prípadne tiež emočné problémy pretrvávajúce z detstva. Veľkým ohrozením pre manželov sa stáva, ak medzi nimi nastane tzv. „*emočné tabu*“, v dôsledku ktorého môže vzniknúť neprekonateľná bariéra. Medzi nie menej dôležité faktory patrí taktiež problematika rozdielnych očakávaní, rozdiel citovej zrelosti, žiarlivosť, a v neposlednom rade v súčasnosti sa stáva problematickou najmä oblasť spoločnej komunikácie manželov⁶.

³ Porov. R. Mischnick: *Nenásilná transformácia konfliktov*. 2007. s. 22. http://www.trainingoftrainers.org/img/manual_sk.pdf. (21.10.2011).

⁴ Porov. J. Křivohlavý: *Jak přežít vztek, zlost a agresi*. Praha : Grada Publishing, 2004. s. 48.

⁵ Porov. F. Čitbaj: *Manželstvo v katolíckom kánonickom práve a právnom poriadku Slovenskej republiky*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, 2013. s.14-16.

⁶ Porov. H. Smith: *Děti a rozvod*. Praha : Portál, 2004. s. 15-21.

Potreba vytvorenia harmonického manželského vzťahu sa stáva dôležitou najmä z dôvodu následného smerovania manželstva k vytvoreniu rodiny. Príchod dieťaťa je novou výzvou, ktorá prináša mnohé nové požiadavky na adaptovanie sa novej situácii. „*Rodičia sú prvými a hlavnými vychovávateľmi svojich detí*“⁷ Dieťa je v prvom rade darom pre svojich rodičov. V druhom rade je to však nový človek, ktorý aj napriek tomu, že je nositeľom fyziologických vlastností, je pre svojich rodičov veľkou neznámou. Bol by priam potrebný „*návod na použitie*“, no žiaľ ten nebýva priložený. Plnú zodpovednosť preberajú za túto osobu rodičia, pre ktorých sa výchova stáva nielen právom, ale zároveň aj povinnosťou. Problém ohľadom výchovy detí nastáva spravidla vtedy, ak sa rodičia rozhodnú svoj manželský zväzok ukončiť. Súčasná stúpajúca tendencia rozvodovosti prináša so sebou stále viac sporov týkajúcich sa práve výchovy detí.

Deti rozvodom rodičov strácajú jednu zo základných životných istôt. Smutným faktom ostáva, že deti sa často stávajú obeťou aj nástrojom vzájomných konfliktov rozvedených rodičov. Pohltení intenzitou vlastných problémov, často nevidia, že dieťa doslova volá o pomoc a žiada ich o starostlivosť⁸. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že právna úprava rozvodu manželov je nastavená tak, že zabraňuje takýmto nepriaznivým vplyvom. No pravdou je, že právna reorganizácia vzájomných vzťahov, práv a povinností vytvára len rámeček právne záväzných pravidiel, konflikt ako taký však nerieši⁹. Spor, negatívne emócie a nenávisť ladené pozície pretrvávajú často krátko aj po rozvodovom konaní, čím sa výrazne zhoršuje spolupráca exmanželov. Rozvod nie je procesom, ktorý by priniesol do vzťahu nejaké ozdravenie, ktoré by mohlo byť základom budúcej spolupráce pri výchove detí. Je to proces, z ktorého účastníci vychádzajú s pocitmi sklamaní, zlyhania či frustrácie. Očakávať že takto emocionálne zronení ľudia budú schopní navzájom komunikovať a spolupracovať je ilúziou, ktorá s realitou nemá nič spoločné. Po rozvode sa zväčša medzi manželmi odohráva boj, v ktorom tasia oveľa silnejšie zbrane. Po rozvode totiž majú pocit, že si to môžu dovoliť. Do boja sa predsa pustili s človekom, s ktorým ich už nič nespája, v plnom rozsahu je to nepriateľ, ktorý im zasadil rany, a tie musia byť sa každú cenu oplatené. Mnoho rozvedených manželov pokračuje vo vojne dlho po tom čo spolu prestanú žiť, a práve takéto situácie privádzajú deti do stavu destabilizácie. Skutočnosť že rodičia nie sú schopní zložiť zbrane, je pre deti natoľko zraňujúca, že dokáže v negatívnom zmysle ovplyvniť ich budúci život vo vzťahoch¹⁰. Predísť týmto nepriaznivým situáciám nie je nemožné. Prevenciou pred nenávisťnými konfliktami po rozvode môže byť mediácia. Návšteva mediátora pred rozvodom, môže zmierniť negatívny vplyv samotného rozvodového konania. Za pomoci mediátora si manželia vypracujú dohodu, s ktorou prichádzajú do súdnej siene. Táto dohoda je odrazom kompromisov, ku ktorým strany za pomoci mediátora dokázali dospieť. Táto dohoda zrkadlí uspokojenie záujmov oboch strán. Pri súdnom konaní nie je priestor k tomu, aby sa k takejto dohode strany mohli dopracovať. Niekedy s návrhom k začatiu mediácie prichádza samotný sudca, poverený rozvodom manželov. Práve táto dohoda môže byť nápomocná pri eliminácii všetkých negatívnych aspektov týkajúcich sa najmä detí. Dieťa, ktoré „*odhalí spory medzi rodičmi a ich úmysel rozviesť sa, trpí pre zlyhanie toho, čo je pre jeho rast nevyhnutné: porozumenia medzi rodičmi*“¹¹.

Každé dieťa na rozvod rodičov reaguje odlišne, dôležitým faktorom je aj to v akom vekovom období sa dieťa práve nachádza, aké sú jeho vlastnosti, aký ma temperament, charakter, ako bolo zvyknuté

⁷ *Katechizmus Katolíckej cirkvi...*, Kán. 1653.

⁸ I. Špaňhelová: *Dítě a rozvod rodičů*. České Budějovice : Prostisk s.r.o, 2010. s. 46.

⁹ Porov. R. Dolanská: *Uplatnenie mediácie v rámci rozvodového konania*. In: *Súčasnosť a perspektívy probácie a mediácie*. Prešov : Prešovská univerzita, 2010. s. 235.

¹⁰ Porov. M. Berger, I. Gravillon: *Když se rodiče rozvádějí*. Praha : Portál, 2010. s. 23.

¹¹ M.M. Prével: *Slovo rozvedeným*. Liptovský Mikuláš : Komunita Blahoslavenstiev, 2008. s. 52.

v minulosti bojovať s rôznymi prekážkami, a ako sa im dokázalo s pomocou dospelých postaviť¹². Dieťa je otvorenou knihou, do ktorej sa postupne vpisuje všetko čo sa počas jeho života udeje, a práve to najviac ovplyvní, akým bude človekom. Akákoľvek negatívna situácia dokáže zanechať stopy, niekedy aj na celý život. Čo sa týka rozvodu, ten predstavuje ohrozenie, nech už sa odohráva v akomkoľvek štádiu detského vývoja. Mohlo by sa zdať, že dieťa v rannom veku rozvod zasiahne najmenej, no je to veľkým omylom. Deti sú už v počiatočnom štádiu svojho vývoja veľmi vnímavé a na situáciu v rodine reagujú svojim špecifickým spôsobom. Často sa u týchto detí prejavuje pasívne správanie a stávajú sa vo veľkej miere závislými na okolí, trpia podráždenosťou a plačom, vidinami, ktoré ich desia a často majú nepokojný spánok. Stávajú sa agresívnymi a náladovými, táto situácia v nich vyvoláva zmätok. Nemajú dosť slov, aby dokázali vyjadriť svoje pocity, a tak ich dávajú najavo svojim správaním. Často strácajú schopnosť hrať sa kreatívne, vracajú sa k predchádzajúcemu vývojovému stupňu, keď bol život jednoduchší a pochopiteľnejší¹³.

Jednou z najčastejších reakcií u detí je smútok, ktorý pramení zo skutočnosti, že sa musia mnohého vzdať, musia sa vzdať „objektu“ rodičovského páru, rovnice otec – mama. Práve uprostred rodičovského páru totiž nachádzajú deti bezpodmienečnú lásku, vďaka ktorej môžu dospieť k dobrému obrazu o sebe, so stratou tohto bezpečného prostredia sa dostávajú do stavu hlbokého smútku a frustrácie. Nie menej častou reakciou u detí je aj pocit viny. Deti často akosi nevedomky preberajú na seba zodpovednosť za rozchod rodičov. Tento nevedomí mechanizmus je veľmi ťažké odstrániť. S rozvodom rodičov sa často u detí prejavujú emócie ako strach, hanba spojená so situáciou v rodine, alebo práve naopak zlosť, ktorá v istých prípadoch môže byť predzvesťou vyrovnania sa s danou situáciou, alebo aj signálom, že dieťa nevie spracovať svoje emócie a je potrebné mu pomôcť¹⁴. Dieťa by sa v žiadnom prípade nemalo stať tichou obeťou rozvodu svojich rodičov. Rodičia sú povinní vynaložiť maximálne úsilie k ochrane svojho dieťaťa. Ich prvou úlohou po rozvode je, aby sa snažili aj naďalej o čo najoptimálnejšiu výchovu svojich detí. Rozvod na oboch manželoch určite zanechá stopy, prekonať sklamanie z rozvodu nie je ľahké, rodičia však musia aj napriek tomu zaktivizovať svoje sily – ich bezbranné dieťa to potrebuje. Rozvodové konanie prinesie do vzťahu mnoho zlého, po jeho ukončení strany už nechcú naďalej prichádzať do kontaktu. Výchova ich detí si však vyžaduje, aby našli spôsob ako budú naďalej spolupracovať. Ako jedná z možných alternatív do úvahy prichádza práve mediácia, ktorá je „obzvlášť dôležitá v dlhodobých, hlboko zakorenených konfliktoch, keďže takýto typ konfliktu sa zriedkakedy dá vyriešiť bez vonkajšej pomoci“¹⁵.

Na to, aby mediácia splnila vytýčený cieľ musí v prvom rade pomôcť stranám, aby preklenuli priepasť, ktorá medzi nimi vznikla. Mediácia sa pokúsi vytvoriť most, ktorého základným kameňom musí byť porozumenie, odpustenie a ochota spolupracovať. Tento most musí byť natoľko pevný, aby dokázal zaručiť spoluprácu bez nenávisťi a konfliktov. Pri takýchto sporoch sa najväčším úskalím stáva najmä odpustenie. Odpustením odhadzujeme zo seba bremeno nenávisťi, a naša myseľ začína uvažovať jasnejšie. Neodpustená vina spôsobuje duši väzenie plné bezmocnosti, prenasledovania a myšlienok na odplatu. Odpustenie odomyká dvere tohto väzenia, myseľ je opäť čistá a schopná hľadiť do budúcnosti s nádejou¹⁶.

¹² I. Špaňhelová: *Dítě a rozvod rodičů*. 2010. s. 46.

¹³ H. Smith: *Děti a rozvod*. 2004. s. 42-43.

¹⁴ Porov. M. Berger, I. Gravillon: *Když se rodiče rozvádějí*. s. 25-46.

¹⁵ R. Mischnick: *Nenásilná transformácia konfliktov*. s. 119. www.trainingoftrainers.org/img/manual_sk.pdf (05.12.2011).

¹⁶ Porov. H. Cloud, J. Townsend: *To není moje chyba – jak se vyrovnat se selháním*. Praha : Návrat domů, 2007. 46.

Realitou žiaľ nad'alej ostáva, že snaha o vybudovanie harmonického manželského zväzku skončila neúspešne. Boj obaja manželia prehrali a odchádzajú z neho s nemalými ranami na srdci aj na duši. Ak chcú dať svojim životom znova zmysel stojí pred nimi neľahká výzva. V prvom rade sa musia vyrovnat' so svojím zlyhaním. Dôležité je udržať kontakt s realitou a uvedomiť si, že zlyhanie jednoducho patrí k životu. Veriaci človek môže hľadať povzbudenie na tejto ceste v Ježišových slovách: „*Vo svete máte súženie, ale vzchopte sa, ja som premohol svet*“¹⁷.

Viera dokáže človeku v ťažkých životných situáciách dodať odvahu kráčať ďalej. Hlboká viera v sebe ukrýva nádej na lepší zajtrajšok, je to hnací motor, ktorý nám jednoducho nedovolí rezignovať. Človek vo svojom živote potrebuje v niečo veriť. Ak stráca svoju vieru stráca v istom smere aj samého seba. Stane sa z neho jedinec trpiaci prázdnotou, ktorá ho bude pomaly ničiť. Viera je pojem, ktorý v sebe ukrýva mnoho a zároveň tak málo. Môžeme o tomto termíne diskutovať celého hodiny, viesť rozsiahle debaty o tom čo všetko termín v sebe ukrýva. Nespočetné názory o viere by nás však zaviedli do bludiska z ktorého niet úniku a pritom stačí tak málo na jeho celostné uchopenie. Viera je hlbokou a oddanou láskou k Bohu, v tejto krátkej vete sa ukýva to „*málo*“, ktoré v sebe viera ukrýva. Stačí tak málo, aby sme ju pochopili a mohli ju dokonale precítiť. Námietok na takéto tvrdenie by bolo zrejme mnoho, početné množstvo útokov by sa valilo zrejme z každej strany tohto sekularizovaného sveta. Nech by však námietky boli akokoľvek odôvodnené, nič a nikto nedokáže vyvrátiť skutočnosť, že jedine viera v Boha je nositeľom osobnej skúsenosti. Táto osobná skúsenosť je niečím čo nikto slovami nedokáže opísať, je to tá mocná sila, ktorá dáva viere slovami neuchopiteľný rozmer. Viera vychádza zo srdca za jej vonkajší rozmer možno považovať konanie v súlade v kresťanskými hodnotami. „*Kresťanstvo kladie, opierajúc sa o biblické texty, (napr. Mt 5, 43 – 48; Lk 6, 27 – 38), veľký dôraz na lásku k všetkým ľuďom, dokonca aj k nepriateľom. Tam kde došlo k hriechu a dôsledkom neho k ublíženiu, škode či konfliktu, sú veriaci pobádaní k odpusteniu a zmiereniu*“¹⁸. Odpustenie je síce pojem, ktorý nám nie je cudzí, mnohokrát sa snažíme vtesnať ho do nášho každodenného života, problém spočíva v tom, že sa ho až príliš snažíme prispôsobovať svojim potrebám a predstavám. Odpúšťať sme ochotní a schopní len do istej miery, naše odpustenie nedokáže prekročiť hranicu nášho ega. V bežnom živote sa následne uchylujeme k rôznym prekrúteným variáciám odpustenia ako napr. „*Odpustím, ale nikdy nezabudnem! Odpustím, ale s týmto človekom nechcem mať nič spoločné! Odpúšťam, ale krivda musí byť oplatená!*“ Odpustenie by malo byť v prvom rade sprevádzané milosrdenstvom. S pojmom milosrdenstvo sa stretávame na mnohých miestach Starého a Nového zákona. Tieto texty sa v prvom rade snažia poukázať na veľkosť Božieho milosrdenstva, ktoré nám Boh preukázal a dodnes preukazuje. Zároveň je tu vyzdvihnutá požiadavka, ktorú na nás Boh kladie, keď očakáva, že aj my prijmeme milosrdenstvo ako súčasť svojho života. „*Kristus zjavoval milosrdnú lásku Boha a zároveň žiadal od ľudí, aby sa vo svojom živote dali viesť láskou a milosrdenstvom*“¹⁹. Azda najjasnejšie toto posolstvo vyznieva v podobenstve o márnoträtom synovi. Milosrdný otec, ktorý je ústrednou postavou tohto podobenstva, práma svojho márnoträtného syna s otvorenou náručou a bez výčitiek. Svoju radosť vyjadruje slovami: „*Jedzme a veselo hodujme, lebo tento môj syn bol mŕtvy, a ožil, bol stratený, a našiel sa.*“ (LK 15, 23 – 24). Postava otca v tomto podobenstve odhaľuje v prvom rade lásku a potrebu odpustenia. „*Z podobenstva jasne vysvitá, že láska prechádza do milosrdenstva, kedykoľvek treba prekročiť normu spravodlivosti, táto norma je totiž spresnená a často veľmi úzka*“²⁰. Ak aj my vo svojom živote dokážeme preukazovať pravé odpustenie vedené milosrdenstvom, t.j. odpustenie bez výhrad, výčitiek a zatrpknutosti srdca dokážeme otvárať cestu

¹⁷ Porov. H. Cloud, J. Townsend: *To není moje chyba- jak se vyrovnat se selháním*. 2007. s. 130.

¹⁸ S. Michančová: Probačná a mediačná sféra sociálnej práce a jej prepojenie s konceptom pokánia a odpustenia. In: *Súčasnosť a perspektívy probácie a mediácie*. Prešov : Prešovská univerzita, 2010. s. 169.

¹⁹ Ján Pavol II.: *Dives In Misericordia*. <http://www.kbs.sk/?cid=1117275883>. (15.11.2011).

²⁰ Ján Pavol II.: *Dives In Misericordia*. <http://www.kbs.sk/?cid=1117275883>. (15.11.2011).

k zmiereniu, k novému začiatku a k budovaniu lepších vzťahov. Treba však upozorniť na skutočnosť že v podobenstve sa nám prostredníctvom postavy otca odhaľuje milosrdenstvo Boha, ktorý je svätý, a preto koná tak, ako by nemohol konať žiaden iný človek. Naša ľudskosť nás akosi neuschopňuje k tomu, aby sme mohli odpustenie realizovať ako akt vôle či jednoznačnú voľbu, pre človeka je odpustenie skôr procesom. „Každý človek po tejto ceste kráča svojím vlastným tempom, podľa svojich individuálnych možností a schopností“²¹.

Rozhodnutie urovnať svoj konflikt prostredníctvom mediácie, môžeme taktiež vnímať ako isté prejavenie ochoty k odpusteniu. Proti tomuto tvrdeniu by sa dalo namietat', mediácia je predsa zmierovacím procesom, nie procesom budovania milosrdenstva, lásky a nových charakterových vlastností. To prirodzene nechceme tvrdiť ani my. Avšak ak sa na mediáciu pozrieme z perspektívy transformatívneho modelu zistíme, že prvoradým cieľom v takomto procese je dosiahnuť pozitívny posun v oblasti vzťahov. V princípe sa mediátor snaží „dostať veci do pohybu“ t.j. doviest' strany od relatívne horšieho pocitu k relatívne lepšiemu²². Ak jeho snaha bude úspešná a strany v závere dospejú k vzájomnému zmiereniu je možné predpokladať, že proces odpustenia stojí na pevných základoch.

Motivácia k spolupráci však musí byť prítomná na obidvoch stranách. Ak niektorá zo strán nechce spolupracovať, nie je možné ju ku kooperácii nútiť na silu. Je však možné strane vysvetliť výhody spolupráce v konkrétnej situácii a dúfať, že svoje odmietavé stanovisko prehodnotí. V žiadnom prípade však strana nesmie mať pocit, že je k spolupráci donútená. Vysvetlenie reálnych dôsledkov nespôsobuje nesmie mať charakter vyhrážok, mediácia je procesom dobrovoľným a tento jej základný prvok musí byť za každých okolností zachovaný²³. Prvoradým cieľom takto vedenej mediácie bude, aby sa v čo najväčšej miere napravili narušené vzťahy manželov, aspoň do tej miery, aby sa boli obaja schopní spoločne podieľať na výchove svojich detí.

Súd zväčša pri rozvodovom konaní zverí deti do opatery matky, no nie vždy je tomu tak. Niekedy v živote nastanú situácie, v dôsledku ktorých matka nie je schopná, alebo ochotná postarať sa o svoje deti. Rodina bez matky je však ochudobnená o mnoho. Deťom chýbajú najmä matkine vládne slová, jej chápanie zmyslu, jej citlivý prístup, jej schopnosť vytvárať teplo domova. V období dospievania chýba matka zvlášť dievčatám, ktoré by v budúcnosti mali zastávať rolu manželky a matky, avšak chýba im jasná predstava toho, ako by mala reálne táto rola vyzerat'. Každé dieťa si vytvára svoju osobnosť postupným stotožňovaním sa so správaním svojho okolia. „Cooley na to používal frázu zrkadlové JA, čím chce zdôrazniť, že ľudské JA je produktom sociálnych interakcií s inými ľuďmi“²⁴. Prvým prostredím, kde sa dieťa učí na základe takéhoto stotožňovania je rodina. Je teda najoptimálnejšie ak jej súčasťou je mama aj otec. Pre otca je problematické vytvorenie dôverného vzťahu s dcérou. Pri dospievaní sa jednoducho objavujú záležitosti, pri ktorých vypočutie, radu, pomoc a podporu dokáže poskytnúť len matka. Rola otca však v rodine nie je o nič menej dôležitá. Jeho absencia spôsobuje ochudobnenie celkového normálneho a prirodzeného chodu rodiny. Otec predstavuje v prvom rade autoritu, zázemie a stabilitu, hodnoty, ktoré aj keď sa matka pri svojej dobrej voly snaží nahradiť, nemôže ich vnieť do prostredia rodiny v ich autentickom podobe²⁵. V súčasnej dobe však nachádzame už len málo rodín, ktoré by predstavovali ideál úplnej rodiny. „Dieťa má právo na prítomnosť svojich rodičov, ono sa s nimi <<nerozvádza>>“²⁶.

²¹ S. Michančová: Probačná a mediálna sféra sociálnej práce a jej prepojenie s konceptom pokánia a odpustenia. In: *Súčasnosť a perspektívy probácie a mediácie*. Prešov : Prešovská univerzita, 2010. s. 180.

²² Porov. R. Brzobohatý, L. Poláková: Modely mediácie – výzvy a perspektívy pro řešení sporů. In: *Súčasnosť a perspektívy probácie a mediácie*. Prešov : Prešovská univerzita, 2010. s. 23.

²³ Porov. A. Bednárik a spol.: *Riešenie konfliktov*. Bratislava : Centrum prevencie a riešenia konfliktov, 2001. s. 70.

²⁴ K. Kardis: *Základy sociológie*. Prešov : Prešovská univerzita Gréckokatolícka teologická fakulta, 2009. s. 119.

²⁵ Porov. I. Špaňhelová: *Dítě a rozvod*. 2010. s. 18-22.

²⁶ M.M. Prével: *Slovo rozvedeným*. Liptovský Mikuláš : Komunita Blahoslavenstiev, 2008. s. 52.

Preto je dnes dôležité, dbať na to, aby sa aj manželia, ktorí sa rozhodli pre rozvod, dokázali naďalej podieľať na výchove svojich detí rovnakým dielom. Ak skutočne chcú svojim deťom zabezpečiť šťastný život, musia sa na tomto procese podieľať obaja. V odlúčenosti šťastie nejestvuje. Výchova si jednoducho vyžaduje spoluprácu „*a keď padnú, jeden zdvihne druhého. Beda však samému, keď padne! Nemá pri sebe druhu, čo by ho zdvihol*“²⁷. Potreba spojenia s druhými ľuďmi, pri dosahovaní akéhokoľvek cieľa, je v podstate duchovnej povahy a i duchovnou realitou. Boh nás stvoril tak, že sa nám v živote darí lepšie, keď svoju činnosť vykonávame v spolupráci s ostatnými ľuďmi. Ísť vpred sme schopní len v tom prípade, ak sme obklopení dobrými ľuďmi a máme s nimi vybudované dobré vzťahy. Celý koncept stvorenia sveta nám naznačuje tento Boží zámer. Spolupráca je Bohom chcená vec, jej pozitívny prínos teda možno očakávať už na základe jej pôvodcu. Silou, ktorú potrebuje nemáme hľadať hlboko vo vlastnom vnútri. Zdroje, ktoré potrebujeme k životu sú vždy mimo nás²⁸. Ak túto realitu budeme odmietat' stanú sa z nás jedinci pokorení vlastným neúspechom, smútkom a zúfalstvom. Spolupráca manželov nebude prospešná len pre nich samých, ale stane sa hlavne prínosom pre ich deti. Deti podporu rodičov potrebujú. Dieťa je niekto, kto nie je dospelý, niekto komu chýbajú potrebné znalosti a nástroje pre cestu reálnym životom. Sú ešte stále nehotové a nepripravené na to, aby mohli v živote uspieť, preto nutne potrebujú svojich rodičov, ktorí musia byť hybnou silou ich životov²⁹.

POSTDIVORCE MEDIATION AS AN ALTERNATIVE TO MAINTAINING OPTIMAL CHILD UPBRINGING

Summary

Divorce in contemporary society is often perceived as an irreversible phenomenon. While many would like to see that such a definitive argument was only a mistake that has nothing to do with the reality. Unfortunately it is not true. Increasing trend of divorce are confirmed by several statistics. Although all efforts for its elimination are still welcome, needed and wanted, new dimension of this issue opens. Ultimately, divorce is not only the disappearance of wedlock, but in many cases also results in family breakdown. In a connection with this problem today, divorce mediation comes to the fore, which aims mainly to correct distortion of divorced parent's relationship in order to be able to participate in the education of their children in the most optimal way. Despite the good intentions of such conduct of the mediation, rightful concerns about degraded mediation process for approving and facilitating the actual divorce are emerging.

Keywords

mediation, education, society, family, divorce

Bibliography

- Bednárik A., a spol.: *Riešenie konfliktov: príručka pre pedagógov a pracovníkov s mládežou: praktická príručka pre tých, ktorí chcú viac porozumieť konfliktom a neautoritatívnym spôsobom ich riešenia*. Bratislava : Centrum prevencie a riešenia konfliktov, 2001. s. 201. ISBN 80-96-8095-4-7.
- Berger M., Gravillon I.: *Když se rodiče rozvádějí*. Praha : Portál, 2010. s. 131. ISBN 978-80-7367-843-2.
- Cloud H., Townsend J.: *To není moje chyba – jak se vyrovnat se selháním*. Praha: Návrat domů, 2007. s. 173. ISBN 978- 80-7255-183-5.

²⁷ H. Cloud: *Božie tajomstvá. Odkrývanie pokladov určených vám*. Bratislava : Ikar, 2010. s. 47.

²⁸ H. Cloud, J. Townsend: *To není moje chyba – jak se vyrovnat se selháním*. 2007. s. 90.

²⁹ H. Cloud, J. Townsend: *Děti a hranice*. Praha : Návrat domů, 1998. s. 200.

- Cloud H.: *Božie tajomstvá. Odkrývanie pokladov určených vám*. Bratislava: Ikar, 2010. s. 218. ISBN 978-80-551-2265-6.
- Cloud H., Townsend J.: *Děti a hranice*. Praha : Návrat domů, 1998. s. 202. ISBN 80-7255-002-0.
- Čitbaj F.: *Manželstvo v katolíckom kánonickom práve a právnom poriadku Slovenskej republiky*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, 2013. s.381. ISBN 978-80-555-1013-2
- Dolanská R., Michančová, S.: *Súčasnosť a perspektívy probácie a mediácie*. Prešov: Prešovská univerzita Gréckokatolícka teologická fakulta, 2010. s. 343. ISBN 978-80-555-0162-8.
- Holá L.: *Mediace v teorii a praxi*. Praha : Grada Publishing, 2011. s. 270. ISBN 978-80-247-3134-6.
- Ján Pavol II: *Dives In Misericordia*. <http://www.kbs.sk/?cid=1117275883>. (15.11.2011).
- Katechizmus Katolíckej cirkvi*. Trnava : Spolok sv. Vojtecha, 1999. 918 s. ISBN 80-7162-259-1.
- Kardis K.: *Základy sociológie*. Prešov: Prešovská univerzita Gréckokatolícka teologická fakulta, 2009. s. 192. ISBN 978-80-555-0108-6.
- Křivohlavý J.: *Jak přežít vztek, zlost a agresi*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2004. s. 154. ISBN 80-247-0818-3.
- Michančová S.: *Vybrané kapitoly z personálnej a sociálnej výchovy*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove Gréckokatolícka teologická fakulta, 2009. s. 74. ISBN 978-80-555-0115-4.
- Mischnick R.: *Nenásilná transformácia konfliktov*. Bratislava: Don Bosco, 2007. s. 162. www.trainingoftrainers.org/img/manual_sk.pdf.
- Prével M.M.: *Slovo rozvedeným*. Liptovský Mikuláš: Komunita Blahoslavenstiev, 2008. s. 60. ISBN 978-80-969704-3-8.
- Smith H.: *Děti a rozvod*. Praha: Portál, 2004. s. 183. ISBN 80-7178-906-2.
- Špaňhelová I.: *Dítě a rozvod rodičů*. České Budějovice : Prostisk s.r.o, 2010. s. 184. ISBN 978-80-247-3181-0.